

Materialism eller realism

Vetenskap, myt, andlighet, filosofi, mystik, fundamentalism gör ibland påståenden om världen som om själva påståendet inte skulle vara del av verkligheten.

- 'Verkligheten finns.'
- 'Det finns något övernaturligt.'
- 'Det finns en verklighet oberoende av språket.'
- 'Vi kan inte veta något annat än vår upplevelse av omvärlden.'
- 'Vi kan göra sanna påståenden om omvärlden.'
- 'Det är vetenskapligt belagt.'
- 'Det som står i koranen/bibeln är sant.'

Sådana påståenden sätter sig gärna i ett torn över verkligheten. Då slipper de göra motstånd. De betraktar verkligheten som utomstående domare. Eller ibland som instängd domare med världen utanför. Inre mot det yttre.

Representera verkligheten

Vetenskap, filosofi och religion förväntas ibland avgöra det verkliga istället för att förverkliga. De förväntas representera en annan verkligare verklighet. Världsbilden blir aningen paranoid. De paranoida är ofta förvirrade av den där omvärlden eller också vet de precis hur den är. Den som använder ordet verklighet ofta är med stor säkerhet paranoid. Skeptisk eller tvärsäker. Den vill inte riktigt delta, den vill gärna sätta sig över.

Påståenden om den där världen någon annanstans krockar aldrig med stenar, duvor eller andra påståenden. Inga konflikter. Conflictus är latin och betyder kollision. Här bör vi undvika att reducera konflikt till negation, motsättning, opposition eller frontalkrock. Varför köra rakt in i varandra? Konflikt är mer gripa in, intervention, knuffa/s undan, ta plats.

Realismen som övernaturlig

Ett språk, en filosofi, en andlighet, en gud som inte knuffas, inte tar plats, som inte är rumslig eller materiell blir över-naturlig. Och därmed spekulativ. Specula är latin och betyder utsiktstorn. Däruppe i tornet avfärdas andra

påståenden som ovetenskapliga, obevisade, mysticism, postmoderna, positivistiska, ologiska, okristna, villolära, västerländska eller något annat lägre.

Uppe i tornet får vi ingen dans, inga krokar, inga synkoper. Vare sig resonans eller dissonans hörs däruppe.

Upphöjande av seende och insikt

Att sätta klarheten och seendet över motstånd, vibrationer, dans, samtal, lyssnande och andra materialiseringar kommer från platonism och gnosticism. Klarseendet har sedan dess skapat märkliga motsägelser. Medvetande ses som ickemateriellt och högre än det materiella. Eller den skenbara motsägelsen när realism hävdar verkligheten där utanför. Vilket blir att återskapa den karikatyr man polemiserar mot: att man bara skulle ha tillgång till den subjektiva upplevelsen eller bara till språket. Vetenskap blir i vilket fall visshet. Världen ses som utanför människan. Beroende eller oberoende människan. Världen blir yttervärld till tankar och språk. Mysticism blir därmed förutsättning för vetenskap. Världen blir tudelad.

Ande, gud, kultur, språk, filosofi, vetenskap eller civilisation skulle lida brist på natur och materialitet. De blir därmed övernaturliga, alternativt onaturliga. Men på något sätt ger det ickematerialiserade ändå liv till den livlösa materian. Materian ses annars som död, eller enbart som objekt. Liv blir något som tillförs den döda materian.

Förkroppsliga och materialisera

Att istället för att höja upp seendet, insikten till spekulationens torn kan vi klättra ner till jämlik kroppslighet. Samtal möter motstånd. Inte bara med andra samtal utan med andra materialiseringar. Samtal är materialisering och intensifiering. Samtal kan hamna i resonans med espresso, värk i lederna, duvor på torget och med krig långt bort.

Vi förlorar mycket om vi sätter upp vetenskapen, guden, matematiken, religionen, språket, kausaliteten, mekanisk determinism, realismen eller makten ensam uppe i ett spekulativt torn. Dansa med eller mot. Knuffas och känn skakningarna. Oförutsägbara saker kommer att hända. Låt stenar,

vampyrer och filosofer tala. Värna jämlikheten. Lyssna. Du kommer inte i förväg veta vem som viker undan, vad som sätter fart. Det har aldrig funnits en ordning, ingen plan, ingen övergripande princip. Vi kan inte reducera allt till individer, individuella objekt, information, relationer, processer eller flöden. Det finns inget enkelt påstående som avgör eller förklarar alla möten och krockar. Därför är du bjuden att dansa med. Dansa något annat. Eller sätt dig ner och vila lite.

Per Herngren

2010, version 0.1.1

Referens

Bruno Latour, *Reassembling the social: an introduction to Actor-network theory*, Oxford University Press, 2005.

Graham Harman, *Prince of Networks: Bruno Latour and Metaphysics*, re.press, 2009.

Judith Butler, *Bodies That Matter: On the Discursive Limits of Sex*, Routledge, 1993.

Judith Butler, *Krigets ramar – När är livet sörjbart?*, Tankekraft förlag, 2009.